

Q Vriendenkring

*Maandblad van de Nederlandse Quakers,
Het Religieus Genootschap der Vrienden
93^e Jaargang nr. 2, febr. 2022*

Benjamin Lay (1682 – 1759). In 1738 stond hij op tijdens de meeting in Burlington, US en riep dat slavenhouders handlangers van de satan waren.

De Vriendenkring

ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**

Europa en Wereldwijd **€75,00 per jaar**

Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar

Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen. Maak daarom van de betaling van het abonnement een periodieke overmaking. Bankrekening: (IBAN) **NL65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vriendenkring'. Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U. Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email: vriendenkringredactie@gmail.com

Redactieleden:

Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle, tel. 038-4608461/06-40030923.

Email: vriendenkringredactie@gmail.com,

Schrijver: Hylkia Nieuwerth

Redactielid: Els Ramaker

Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15^e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: www.Quakers.nu

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebookgroep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkringabonnees. Lid word je met de betreffende knop op [facebook.com/groups/820840817925912](https://www.facebook.com/groups/820840817925912)

In dit nummer:

Van de redactie.....	4
Christen of volgeling van Jezus?.....	5
Het Aramese Jezus-gebed.....	7
Algemene Vergadering 2022.....	8
Eenheid en diversiteit Quakers en andere geloven.....	9
Gods uitnodiging tot creatief spel.....	11
Creativiteit als geschenk.....	16
Quaker Peace & Social Witness (QPSW).	17
Groeten van de nieuwe Alg. Secretaris.....	18
Desmond Tutu : Man van gebed.....	20
Desmond Tutu: Kampioen van Vrijheid.....	21
De uitdaging van de oecumene.....	23
Benjamin Lay anticacist, veganist en zijn tijd eeuwen vooruit.....	29
Drie Levensvragen.....	31
Klimaat en Militarisme.....	35
Quotes van bekende Quakers.....	37
Vrienden in het hele land.....	38
Waar zijn Quakerbijeenkomsten?.....	39
Quaker Quiz.....	40

Drones worden ingezet tegen vluchtelingen en belasten het klimaat zie blz35.

Van de redactie

Tot mijn verrassing kreeg Benjamin Lay deze week ineens grote bekendheid. In het artikel op blz 28 van dit nummer van de Vriendenkring is te lezen hoe hij ook buiten de Quakers terecht grote bekendheid krijgt als radicale voorvechter van afschaffing van de slavernij, maar ook van het verder gelijkwaardig stellen van dieren en mensen. Dat het tot 2018 moet duren voordat alle Quakergroepen hem hebben gerehabiliteerd, laat zien dat er ook in onze eigen kringen veel verzet was tegen zijn ideeën.

Hoewel de slavernij officieel is afgeschaft, leven vele miljoenen mensen nog steeds in zeer slechte omstandigheden. Ze worden uitgebuit, ze moeten gevaarlijk werk doen met grote risico's en zijn overgeleverd aan willekeur. Amnesty roept bijvoorbeeld op om de arbeidsomstandigheden van de arbeiders die in Qatar werken uit Nepal, Filippijnen en India sterk te verbeteren. Ruim 6.500 arbeiders zijn omgekomen bij de bouw van voetbalstadions in Qatar afgelopen 10 jaar. Dit hoge aantal doden is het gevolg van de moderne slavenarbeid in het gastland voor het WK voetbal in 2022.* bron: * <https://www.qatarwk2022.com/doden>

De situatie voor de uitbuiting en mishandeling van dieren is sinds Benjamin Lay op een afschuwelijke schaal zeer sterk toegenomen in de bio-industrie. De bio-industrie is een wreed en misdadig fenomeen waarbij alleen al in Nederland elk jaar meer dan 550 miljoen dieren (2016) onder de vreselijkste omstandigheden worden vetgemest, gepijnigd en mishandeld. De Nederlandse koe, een vertrouwd beeld in ons landschap, staat steeds vaker opeengepakt met honderden soortgenoten in een stal. Een koe kan onder gewone omstandigheden 25 jaar oud worden. Onze melkkoeien mogen echter gemiddeld maar 5 jaar oud worden. Stel je voor dat mensen op hun twintigste al afgevoerd zouden worden omdat ze te oud zouden zijn!

De getuigenis van Benjamin Lay is zo actueel! In de laatste alinea van het artikel over Benjamin Lay in de Correspondent staat de vraag: waar zijn wij vandaag nog altijd blind voor? Dat lijkt mij duidelijk! We zijn blind voor de bewapening! Tweeduizendmiljard geven we per jaar uit aan wapens. Als we dat zouden besteden aan het meer gelijk verdelen van voedsel en werk, tengaan van de opwarming van de aarde, bestrijden van droogte en overstromingen zouden we echt een betere wereld creëren. Zonder wapens zouden vele miljoenen mensen in hun eigen omgeving een gelukkig bestaan in een leefbare omgeving kunnen houden.

Laten we Benjamin Lay als voorbeeld nemen om in de gezamenlijke stilte in onze wijdingssamenkomsten de kracht te voelen om aan een betere wereld te werken!

Sytse Tjallingii (redacteur)

Christen of volgeling van Jezus?

Citaat van de maand januari 2022

Door Willem Furnée

“I told him (Cromwell) that all Christendom (so called) had the Scriptures, but they wanted the power and Spirit that those had who gave forth the Scriptures; and that was the reason they were not in fellowship with the Son, nor with the Father, nor with the Scriptures, nor with one another.”

*George Fox, Journal 1694, First edition**

“Ik zei tegen hem (Cromwell) dat het zogenoemde christendom wel de Heilige Schrift had, maar dat het haar ontbrak aan de daadkracht en de bezieling van degenen die de Schriften hebben uitgedragen; hierdoor ging het christendom een eigen leven leiden, los van de Zoon, de Vader en de Schriften en raakte het intern verdeeld.”

Wie de resultaten wil zien van een vorm van christendom dat een eigen leven is gaan leiden moet maar eens een bezoek brengen aan het Sjoel Museum in Elburg. (Ik noem mij zelf dan ook geen christen maar een volgeling van Jezus). En daarmee voel ik mij zeer verwant met George Fox die zich liet leiden door de innerlijke stem die zei: “Er is maar één die jou kan helpen: Christus Jezus”.

Met Jezus verwijst hij naar de mens die ooit op aarde leefde en met Christus naar het onsterfelijke Licht dat Jezus en ieder mens verlicht. Kies dan voor het Licht.

George Fox drukt dit zo uit:

“Jullie die vertrouwen op je wijsheid en je verstand, zeggen dat het stille wachten op God hongerlijden is. Voor jullie is het inderdaad heel ongewoon om in de stilte af te dalen. Jullie gaan een nieuwe wereld binnen. Dan moeten jullie in de stilte als het ware de dood ervaren omdat

al je wijsheid, je kennis, je verstand en je inzicht je ontvalt” - Een brief aan alle mensen op aarde (1659)

* <https://www.axiospress.com/wp-content/uploads/George-Fox.pdf>

Museum Sjoel Elburg is een verhalenmuseum over het (on)gewone dagelijks leven van joodse families die vanaf 1700 in Elburg hebben gewoond.

Museum Sjoel Elburg biedt een historisch perspectief voor een actueel thema: integratie en verdraagzaamheid.

Museum Sjoel Elburg presenteert de joodse geschiedenis op een dynamische, onorthodoxe, boeiende en eigenzinnige wijze en laat daarmee een eigen museaal geluid horen.

Het museum Sjoel in Elburg

Het Aramese Jezus-gebed

Ingezonden door Marlies Tjallingii

Aramees was de taal die Jezus sprak. Je mag op goede gronden veronderstellen dat de Aramese versie van het Jezus-gebed dichter bij het oorspronkelijk door Jezus uitgesproken gebed staat dan het 'Onze Vader', zoals dat overgeleverd is in de kerkelijke traditie. God, als bron van alle zijn, is hier dus niet in de hemel, zoals in het kerkelijk 'Onze Vader' maar in het hart van de mens, het kenmerk bij uitstek van de gnostische christendom uit de eerste eeuwen. Als we in ons hart geraakt worden door wat ons in het hier en nu omringt, zowel de natuur, de kosmos als de medemens, dan is dat een intieme ontmoeting met het alomtegenwoordige goddelijke. Dit Jezus-gebed benadrukt de oorspronkelijke eenheid tussen God en de mens, en het wil die eenheid bevestigen, of herstellen waar die verstoord is geraakt.

Vrije hertaling van Bram Moerland

*Bron van Zijn, die ik ontmoet in wat mij ontroert,
Ik geef u een naam opdat ik u een plaats kan geven in mijn leven.*

Bundel uw licht in mij - maak het nuttig.

*Vestig uw rijk van eenheid nu,
uw enige verlangen handelt dan samen met het onze.
Schenk ons wat we elke dag nodig hebben aan brood en aan inzicht.*

*Maak de koorden van fouten los die ons vastbinden aan het verleden,
opdat wij ook anderen hun misstappen kunnen vergeven.
Laat oppervlakkige dingen ons niet misleiden.*

*Uit u wordt geboren:
de alwerkzame wil,
de levende kracht om te handelen,
en het lied dat alles verfraait
en zich van eeuw tot eeuw vernieuwt.*

Algemene Vergadering 2022

Door Peter Spreij, schrijver van de Nederlandse Quakers

Vorig jaar hielden we onze Algemene Vergadering online via Zoom. We hebben in dat jaar veel geleerd over de mogelijkheden van online bij elkaar komen, zeker ook voor die situaties waarbij een fysieke bijeenkomst vanwege afstand of andere belemmeringen onmogelijk is. Toch vonden de deelnemers aan de Najaarsvergadering het heerlijk om weer gewoon bij elkaar te kunnen komen met de gelegenheid voor informele ontmoetingen en wandelingen in het bos.

We hopen dat dat ook dit jaar met onze Algemene Vergadering ook weer mogelijk zal zijn.

Hier is alvast wat informatie. In de eerste plaats de datum. We komen dit jaar bij elkaar van **vrijdag 10 tot zondag 12 juni**. Dat is wat later dan we gewend zijn, maar het lukte niet een eerdere reservering te maken. Ook de plek verandert. We komen bij elkaar in Emmaus, een voormalig klooster, nu een bezinnings centrum. Wil je alvast een kijkje nemen, voor meer informatie zie de website: <https://emmausbezinningscentrum.nl> Het centrum ligt in Noord Brabant, tussen 's Hertogenbosch en Tilburg, in het bos, vlakbij de Loonse en Drunense Duinen (Udenhoutseweg 15, 5268 CG Helvoirt). De Voorbereidingscommissie Algemene Vergadering is al hard aan het werk met de voorbereidingen.

Zet de datum vast in je agenda. We hopen dit jaar met veel Vrienden bij elkaar te komen voor onze zakenvergadering, voor bezinning op het thema, en vooral ook voor een feestelijk samenzijn met veel mogelijkheden voor ontspanning en ontmoeting.

Eenheid en diversiteit Quakers en andere geloven

uit *Quaker Faith and Practice* Hfdst. 27-4 door Alastair Heron, Ralph Hetherington and Joseph Pickvance, 1994 (Vertaling Marlies Tjallingii)

We kregen een veel beter begrip van niet-christelijke religies van nieuwkomers die zich sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog in dit land hebben gevestigd. Dit heeft de sympathie en het respect van veel Vrienden voor deze religies vergroot. Deze bredere benadering van religie heeft geleid tot de bevestiging door 'universalistische' Vrienden dat geen enkel geloof kan beweren een definitieve openbaring te zijn of een monopolie op de waarheid te hebben, en tot de afwijzing van enig exclusief religieus fundamentalisme, of het nu gebaseerd is op het christendom of op een ander geloof.

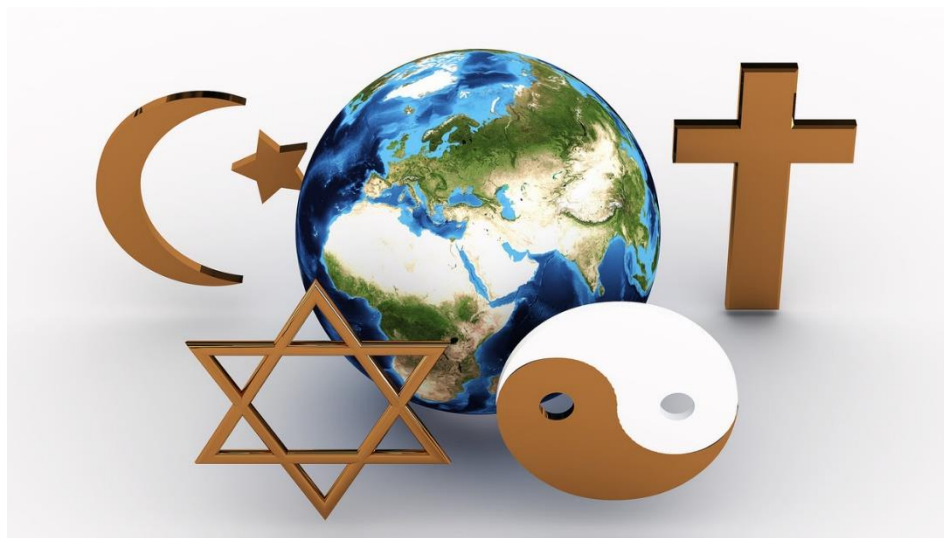

christelijke diversiteit in oecumene

De verandering van het denken in deze naoorlogse periode heeft een grote verscheidenheid aan geloofsovertuigingen in onze hedendaagse religieuze samenleving voortgebracht en nogal wat misverstand aan alle kanten. Intolerantie steekt de kop op. Sommige Vrienden hebben bezwaren geuit tegen het gebruik van christelijke taal in de wijdingssamenkomsten en in onze wijdingsdiensten voor zaken; anderen hebben te horen gekregen dat er voor hen geen plaats is in onze Genootschap als ze zichzelf niet als christenen kunnen beschouwen. Het is heel gebruikelijk geworden om onderscheid te maken tussen 'christenen' en 'universalisten' alsof de ene categorie de andere uitsluit.

Deze situatie heeft veel Vrienden ertoe gebracht te veronderstellen dat universalistische Vrienden op de een of andere manier tegenover christocentrische Vrienden staan. Dit is zeker niet het geval. Universalisme is per definitie inclusief, en mensen die zich zo noemen accepteren het recht op vrije meningsuiting van alle standpunten, christocentrische of andere. In London Yearly Meeting zijn inderdaad veel universalisten wiens spirituele beeldspraak en geloof door en door christocentrisch zijn.

Vanaf het begin heeft het Quaker-christelijk geloof een universele dimensie gehad. George Fox zag het licht 'door alles schijnen' en hij identificeerde het met het goddelijke licht van Christus dat 'ieder mens verlicht die in de wereld komt' (Johannes 1:9). Hij wees erop, net als William Penn in meer detail, dat personen die vóór de christelijke jaartelling of buiten het christendom hebben geleefd en die geen kennis hadden van het verhaal in de bijbel, ook hebben gereageerd op een goddelijk beginsel in hen. In deze termen zijn alle Quaker-Christenen universalisten. Gehoorzaamheid aan het innerlijke Licht, hoe dat ook mag worden beschreven, is de echte test van een leven vanuit het geloof.

Hoe zie jij jezelf als Quaker?

Wat leer je van andere geloven of mensen vanuit een andere cultuur?

Gods uitnodiging tot creatief spel

Pendle Hill pamphlet 468,

Door Jesse White, vertaling Frieda Oudakker

1. Mijmeringen

Mijn uitnodiging tot creatief spel.

Toen ik 4 jaar was begon ik op de kleuterschool van onze plaatselijke Quakerschool. Ik vertelde mijn moeder dat er een ‘zondagsschool’ was en dat we daar naar toe moesten gaan. We waren er onmiddellijk zó van overtuigd dat dit ons spirituele thuis was dat we nooit het gastenboek tekenden. De kleuterschool was een tranendal. Ik huilde iedere dag. Door de paniek raakte mijn maag van streek en de angst sloeg in golven over mij heen. Maar in de ‘zondagschool’ was er tijd voor stilte en in die stilte kwam iets in mij tot rust. Ik was nog steeds angstig – kraakte de bank niet - wat als ik moest hoesten - zou God nog van mij houden als ik bewoog? Ik ontdekte in de wijdingstijd dat, als ik mijn duimen tegen elkaar drukte, een vlinder met zijn witte vleugels klapperde over mijn roze nagels. Ik keek in de stilte naar mijn vlinder en mijn lichaam ontspande zich. Op de kleuterschool plantten we bloemen en luisterde ik naar verhalen en ik probeerde vragen goed te beantwoorden. Af en toe kwam juf Vera bij ons en leerde ons dingen over tekenen. Zij vertelde dat het raamkozijn in de verte korter wordt, en toch blijft het raam er in passen. Ik was dol op het creëren van deze illusie van perspectief. Hoewel ik niet alles begreep van haar visuele taal vond ik steeds magie in het tekenen. Juf Vera gaf mij toegang tot het wonder dat ontstaat in de combinatie van kunst en spiritualiteit. Ik herinner mij dat we in paren liepen, toen ik 5 jaar was, ieder van ons achter een dierenmasker. De giraffenmaskers torenden hoog boven de andere uit. (Ik was dol op giraffen – ik had thuis een hele collectie, en een favoriet die Jasper heette). We zongen “Rise and Shine”, een lied over de ark van Noach en wandelden in tweetallen naar het Quakerhuis: een parade van papieren creaties, vergeten liedteksten en met een diep verlangen om dichterbij onze geliefde volwassenen te zijn.

raamkozijnen in de verte lijken korter

We ontspanden ons in de stilte, zittend op de banken, op de grond, of op iemands schoot. De zon scheen en ik kon de stofdeeltjes zien in de zonnestralen die door de balkonramen naar binnen vielen. Het stof leek op dansende feeën. Ik glimlachte.

Mensen begonnen getuigenissen te delen, eerst in een rustig tempo en toen sneller achter elkaar. Een vrouw sprak emotioneel over een lied waarvan ze zich nog maar een deel kon herinneren. Een paar getuigenissen later stond op het balkon een andere vrouw op die ‘het lied’ voor die vrouw zong. Het was een cadeau dat verder geen woorden nodig had. Ik dacht dat dit het mooiste cadeau was dat ik ooit meemaakte en dat God misschien wel in dat lied was, sprekend tegen ons allemaal.

Er waren meer boodschappen. Ik kan me ze niet herinneren – ze waren niet voor mij bestemd. Toen sprak iemand over een verandering in haar leven. Ik had mij nog nooit gerealiseerd dat het leven kon veranderen, laat staan door een enkele gebeurtenis. Het was wonderbaarlijk en eng.

Daar sprak God tot mij, over een leven in beweging en transformatie. In die gemeenschappelijke dienst van aanbedding en wijding, hoorde ik voor het eerst hoe God tot ons kan spreken door de woorden van mensen. Ik had de stem van God gehoord. God zong.

Het her-scheppen van mijn relatie met God en met mijzelf.

Toen ik naar de middelbare school ging manifesteerde zich op een nieuwe manier een duisternis die altijd al bij mij was. Ik kon het niet meer verbergen. Ik geloofde nog steeds in magie en in God, maar mijn mentale

gezondheid ging achteruit. Van tijd tot tijd uitte het zich in depressiviteit. In de achtste klas onderzochten we beroepen. Ik las over expressieve kunsten als vorm van therapie. Een praktijk waarin de deelnemer werkt aan een gezond emotioneel leven. Dat gebeurt door middel van een

proces van ‘het maken, creëren, dóen’. Dat klikte. Het voelde kloppend voor mij. Ik was altijd al bezig geweest met creativiteit. Dat werd mijn redding. In het Hoger Onderwijs werd ik pijnlijk vertrouwd met mijn cycli van depressiviteit en manisch zijn. Het waren de seizoensgebonden patronen die al kende als jong kind. In mijn laatste jaar ging de winterdepressie dieper dan ooit. Ik worstelde met diepe angst en schaamte. Het leidde tot suïcidaliteit en dwangmatige zelfbeschadiging. Ik ging door een intens beleven van mystiek en waanvoorstellingen. Later beseftte ik dat, wat voelde als Gods toorn, mijn eigen menselijke monsters waren: het duister van chemisch uit balans zijn en nieuwe traumatische ervaringen. Vóór en tijdens professionele zorg – therapie en medicatie – scheef ik zwarte poëzie en componeerde ik piano-stukken in mineur. Ik maakte symbolische tekeningetjes en trad op in voorstellingen waarin ik onderzocht hoe het was om iemand anders te zijn dan mijzelf. Ik gaf creatief uitdrukking aan wat emotioneel giftig in mij was. Dat hielp mij om mijn eigen gevoelens te overleven. Door het scheppend bezig zijn en duiken in de creatieve flow werd ik sterker. Mijzelf verliezen in de creatieve stroom hielp mij weer gezond te worden.

Gebruikelijke angsten rond creativiteit.

We zijn allemaal creatief op meerdere niet traditioneel artistieke manieren. Creatief spel nodigt ons uit tot een artistieke activiteit. Terwijl je aan het werk bent kun je in jezelf kritische gedachtes boven voelen komen. Let daar op, wat komt in je op? Welke gedachtes - welke gevoelens? Het noteren van wat omhoog komt kan een katalysator zijn voor persoonlijke en spirituele groei, zelfs al ben je niet blij met je kunstzinnige uiting. Ik geloof dat we allemaal wel enige angsten voor creativiteit met ons meedragen – vóór we eraan beginnen, tijdens het werk of als het af is. Wat zijn jouw angsten? Rinkelt er een belletje t.a.v. enkele van deze ideeën:

- *Als ik kunst maak zal het lelijk zijn.*
- *Als ik een fout maak sta ik voor gek.*
- *Mijn creativiteit stelt niet veel voor.*
- *Ik ben geen echte artiest,*
- *Als ik mijzelf speelsheid toesta, word ik niet serieus meer genomen en kan ik niet meer terug naar het serieuze.*
- *Het is verspilling van mijn tijd; ik heb belangrijkere dingen te doen.*

Uit het boek van David Bayles en Ted Orland, “Kunst & Angst: Waarnemingen over de Gevaren (en Waarde) van Kunst Maken” komen de volgende reacties op onze gangbare angsten.

Lelijke kunst maken: Ja! Doe dat! Maak de lelijkste kunst die je kan bedenken. Zie wanneer de kleuren vloeien of modderig worden. Merk het als je de neiging hebt om in het oppervlak te krassen of maak er scheuren in. Maak er een zootje van. Leg het onderste boven. Wat ziet er nu anders uit? Kijk van een afstandje. Wat vertelt het je? Je bent een veelzijdige en prachtige kunstenaar als je zowel mooie als lelijke kunst kan maken. Alles is goed. Ga ermee door! Geef je over aan het proces van iets lelijks maken. Het uiting geven aan de angst kan je van juist van die angst bevrijden.

Perfectie: Gewone mensen maken kunst en soms maken ze een briljant werk. Er is een verhaal van een keramiek leraar. Hij vertelde zijn leerlingen dat de helft zou beoordeeld worden op basis van de *hoeveelheid* die ze produceerden. Een 10 voor 50 werkstukken, een 9 voor 40, enz. De andere helft zou beoordeeld worden op basis van de *kwaliteit* van hun werk. Zij hoefden maar één perfect stuk te produceren. Je kan wel raden welke groep de beste kwaliteit potten produceerde aan het eind van het semester. De kwantiteitsgroep: zij produceerden meer en oefenden dus meer. Goed werk vraagt leren en leren vraagt risico's nemen en herhaling. Daar groei je van. Als je alleen perfect werk wilt afleveren kan je niet groeien. Het verlamt je.

Geen talent:

Er zijn erg weinig creatieve genieën. Het is hard werken, zelfs voor getalenteerde. Er is zo veel te leren, zo veel onzekerheid. Er zijn zo veel angsten om door te werken. Het geheim is niet talent, maar moed en doorzettingsvermogen.

Magie:

Wat maakt het werk van sommigen zo magisch? Dat weten we vaak niet. We weten wel dat we allemaal 'dat van God' in ons hebben. 'Gewone' mensen weten wat nodig is om naar die innerlijke stem te luisteren en moedig genoeg te zijn om die te volgen en te doen waartoe die ons leidt. Alle 'gewone' mensen zijn in staat op die manier mystiek te zijn. Net zo goed als het gewoon is om niet altijd perfect te luisteren of moedig te zijn.

Pretenderen:

We voelen ons alsof we maar doen alsof we een schrijver/ schilder/ acteur / creatief persoon zijn.

Je hoeft niet uitzonderlijk te zijn om een creatief mens te zijn. Als je kunst maakt ben je een artiest. Je creëert iets – je bent creatief. Creativiteit is de

ervaring dat je iets maakt dat er daarvoor niet was. Dat is genoeg. Jij bent de schepper, de kunstenaar.

Vast blijven zitten in speelsheid:

We zijn levendige wezens. We wisselen voortdurend van ervaringen, emoties en gevoelens. Niets bijzonders. Alles verandert voortdurend.

Tijd verspillen:

Wil je productiever zijn? Daarvoor zijn de verschillende activiteiten zoals denken, dromen, spelen, focussen en onderscheiden even hard nodig. Volgens de Amerikaanse psycholoog J.P. Guilford, moeten we voor creativiteit steeds wisselen tussen *divergerend* (uitwaaierend) denken: een soort verbeeldend denken waarbij we vanuit allerlei invalshoeken zo veel mogelijk verschillende unieke, creatieve antwoorden op een vraag of probleem zoeken en *convergerend* (op één punt gericht) denken: kritisch denken waarbij we ons richten op een eenvoudig en correct antwoord op een probleem. Ons Quaker besluitvormingsproces: vanuit de stilte brengen Vrienden hun individuele verschillende invalshoeken in (divergerend denken), in de hoop en verwachting dat de groep zich uiteindelijk zal verenigen in een correct geordend besluit (convergerend denken). Het is maximaal gebruik maken van de diversiteit in de schepping. Er wordt niets genegeerd of verspild.

Onze spirituele angsten kunnen ons meer belemmeren dan de creatieve. We komen onze spirituele angsten tegen als we willen groeien in onze relatie met God

Creativiteit als geschenk

Door Jo Farrow, 1994 From Quaker faith & practice 21.38

Naar aanleiding van the Friend 21 januari 2022

'The Holy Spirit can indeed restore us to health (or stimulate us to work well) through the medium of music as well as prayer or antibiotics! And why, indeed, should I be surprised that this is so? Creativity is the gift that we were given on the eighth day of creation. In naming and re-making the world we are co-workers with God, and whether we are making a garden or a meal, a painting or a piece of furniture or a computer program, we are sharing in an ongoing act of creation through which the world is constantly re-made.'

'De Heilige Geest kan ons inderdaad weer gezond maken (of stimuleren om goed te werken) door middel van muziek evenals gebed of antibiotica! En waarom zou ik eigenlijk verbaasd zijn dat dit zo is? Creativiteit is het geschenk dat ons werd gegeven op de achtste dag van de schepping. Bij het benoemen en opnieuw maken van de wereld zijn we medewerkers met God, en of we nu een tuin maken of een maaltijd, een schilderij of een meubel of een computerprogramma, we delen met elkaar een doorgaande scheppingsdaad waardoor de wereld voortdurend opnieuw wordt gemaakt.'

Muziek als geschenk, medewerkers met god

Quaker Peace & Social Witness (QPSW).

Naar aanleiding van de online bijeenkomst op 17 januari 2022, ondersteund door Friends World Committee for Consultation, Europa en Midden Oosten Sectie

QPSW is een quakerorganisatie met het hoofdkantoor in het Verenigd Koninkrijk. De organisatie heeft tot doel de getuigenissen van Quakers (gelijkheid, rechtvaardigheid, eenvoud, vrede en waarheid) te promoten en uit te voeren. De organisatie werkt via zowel kleine lokale als grote internationale groeperingen. In 1947 won de organisatie samen met AFSC (de Amerikaanse Quaker Hulporganisatie) de Nobelprijs voor de Vrede, als vertegenwoordigers van de Quakers.

Enkele korte fragmenten uit de bijeenkomst. We zijn met 15 deelnemers uit minstens 10 landen, het is dus nogal een internationale mix.

Charles Tauber, in Vukovar, Kroatië is de gastheer van deze bijeenkomst. Hij zegt: “Welkom iedereen. Het is ironisch en misschien een beetje bizar dat het vandaag "Blue Monday" is (ingesteld door de Britse psycholoog Cliff Arnall). Dat is de dag van het grootste aantal zelfmoorden ter wereld. “

Ramsey Tewfikisak is één van de deelnemers, hij is onderhandelingsbegeleider met de nadruk op de effecten van Arabisch en Engels met bijbehorende culturele factoren op onderhandelingen. Hij heeft in conflictgebieden in het Midden-Oosten gewerkt om de toegang voor humanitaire hulp te vergemakkelijken. Ramsey wijst ons op de verklaring van Dr Mahatir Mohamad (premier van Maleisië) over de vreselijke oorlog in Jemen. Hij startte de Beweging voor het illegaal maken van oorlog.

Dr Mahatir Mohammad

(https://peacefromharmony.org/?cat=en_c&key=795)

Misha uit Georgië vraagt aan Marlies en Sytse om over hun werk met vluchtelingen te vertellen. (zie Vriendenkring febr. 2021, blz 23).

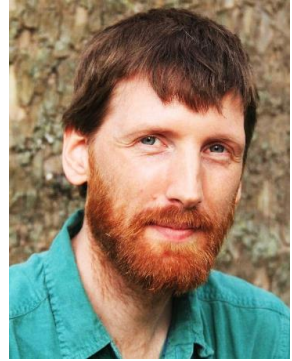
Jasmin uit Slowenië wijst op een cursus online met ‘Woodbrooke’ over Eva Koch: Eva Koch Part 2: ‘Our Friends and Other Animals’ and Lessons from Friends against Nuclear Weapons, op 27 Jan. 2022, door Till Geiger, ‘Ben’ Pink Dandelion en Jasmine Piercy. (<https://www.woodbrooke.org.uk/product/eva-koch-part-2-our-friends-and-other-animals-and-lessons-from-friends-against-nuclear-weapons/>)

Er wordt nog heel veel meer informatie en betrokkenheid uitgewisseld.

Groeten van de nieuwe Alg. Secretaris

(Friends World Committee for Consultaion)

Door Tim Gee 13 januari 2022

Lieve vrienden,

Dank jullie voor het vertrouwen in mij gesteld om de rol van FWCC Algemeen Secretaris te vervullen. Ik begin deze week. Het vooruitzicht om te werken voor de wereldwijde gemeenschap van Vrienden, die zo velen in staat stelt Gods liefde te kennen door de Quaker-ervaring, is een diepe vreugde voor mij.

Ik ben me ook bewust van de fenomenale uitdagingen van de tijd waarin we leven, beschreven door Marie Odendaal van de Zuidelijk Afrika Jaarvergadering als de 'drie pandemieën' coronavirus, menselijk geweld en opwarming van de aarde. Al ons werk vindt plaats in deze context, omdat we de effecten ervaren en de onderliggende oorzaken proberen aan te pakken.

Mijn werk heeft tot nu toe voornamelijk te maken gehad met campagne voeren, voor vrede, klimaatrechtvaardigheid, gelijkheid en mensenrechten. Als onderdeel van mijn rol bij FWCC hoop ik te blijven werken voor deze doelen, maar op een manier die kenmerkend is voor Quakers.

Ik weet dat de individuele verandering die ieder van ons doormaakt soms moeilijk te beoordelen is. Desalniettemin geloof ik dat als we in geloof handelen door de juiste dingen om de juiste redenen te doen, we deel zullen uitmaken van de grote beweging die de veel omvattende problemen van de wereld zal aanpakken.

Ik herinner mezelf zo vaak ik kan aan de gelijkenis van de zaaier die spreekt over goede zaden die in vruchtbare grond groeien. De wereld heeft geen gebrek aan goede ideeën om ons uit de crises te halen waarmee we worden geconfronteerd. Waar we mee te maken hebben is een overvloed aan 'steenachtige grond' – waar mensen geen 'ogen hebben om te zien of oren om te horen'. Ik geloof echter dat de wereldwijde gemeenschap van Vrienden de goede aarde kan zijn, waaruit planten groeien die de harde grond zachtjes bewerken en weer teruggeven aan de natuur.

Tijdens een gezamenlijke wijdingssamenkomst met Keniaanse en Britse Vrienden vorig jaar citeerde Bainito Wamalwa, schrijver van de FWCC-Afrika sectie, Job: "Er is hoop voor een boom als hij wordt gekapt, dat hij weer zal ontspruiten ... bij de geur van water zal hij ontluiken en ranken

voortbrengen". Dit onderstreept voor mij krachtig het belang van onze wereldwijde gemeenschap - in oude bossen verbinden bomen hun wortels ondergronds, ondersteunen en verjongen elkaar. Maar ze kunnen dit niet doen zonder water - wat in onze context het levende water is van Christus. We zouden van onszelf kunnen denken dat we door pandemieën - of door stormen heen kunnen leven (en sommigen van ons leven letterlijk temidden van stormen). En hoe weerstaan bomen stormen? Ze verbinden, strekken zich uit en houden elkaar met hun wortels onder de grond. In onze Quakergemeenschap worden die verbindingen opgebouwd door liefde, vreugde, gemeenschap en vriendschap, die allemaal worden gecultiveerd via FWCC. Voortzetting van het werk van Gretchen Castle, Susanna Mattingly en zoveel anderen, dit is wat ik hoop te blijven doen. Het begint met: "Hallo zeggen", waar deze brief mee begint, en dat zal de prioriteit zijn voor mijn eerste paar maanden.

Als je me wilt e-mailen: timothyg@fwcc.world

Ik kijk er naar uit van je te horen.

In vriendschap.

Desmond Tutu: Man van gebed

Verklaring n.a.v. het overlijden van aartsbisschop Desmond Tutu, 31 dec. 2021

door Siphon Nsimbi en Justin Ellis

Namens Quakers in Zuid-Afrika willen we ons diepste medeleven en liefde betuigen aan zijn vrouw Leah en verdere familie, terwijl we het leven van onze geliefde Desmond Mphilo Tutu vieren.

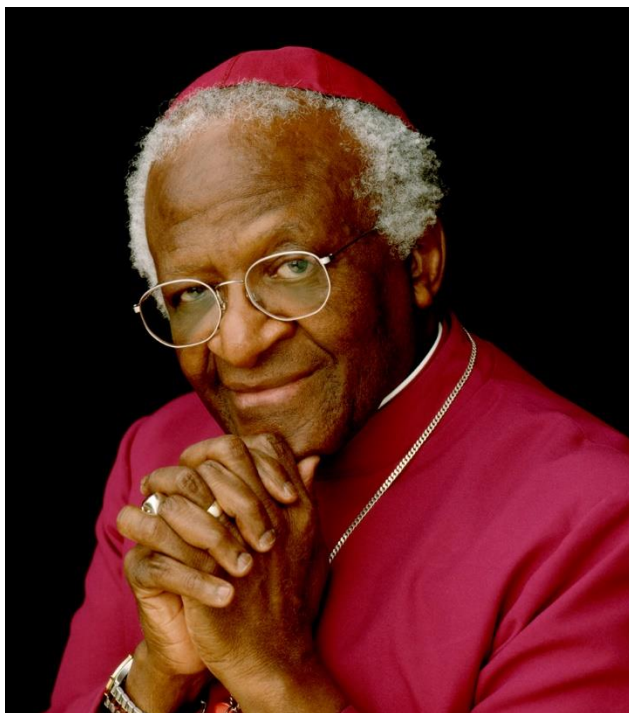
Quakers in zuidelijk Afrika danken voor het leven en de getuigenis van aartsbisschop Desmond Tutu. Een aantal Vrienden had het voorrecht met hem samen te werken voor gerechtigheid en vrede.

We sluiten ons aan bij een groot aantal mensen, van alle religies en nationaliteiten, die diep geraakt zijn door Desmond Tutu tijdens zijn lange leven in verschillende uitdagende tijdperken.

Desmond Tutu was een man van gebed. Zijn moed en handelen kwamen voort uit diepe spirituele ervaring en inzicht. Hij handelde heel vaak stoutmoedig, in een geest van liefde en mededogen, maar soms ook met een gevoel voor ondeugend plezier en humor, en toonde ons de ware vrijheid van degenen die God toegewijd volgen.

Ondanks dat hij geen andere middelen had dan de waarheid en zijn eigen aanwezigheid, heeft hij ons allemaal beïnvloed om in de eerste plaats onze gemeenschappelijke menselijkheid, ubuntu, te waarderen.

Mogen we hem allemaal gedenken en zijn voorbeeld volgen.

Desmond Tutu: Kampioen van Vrijheid

Inleiding van Kathy Bergen, jarenlang werkend voor de Quakers in Ramallah, door Jonathan Kuttav van Sabeel

Het overlijden van aartsbisschop Desmond

Tutu was pijnlijk om te horen. Hij was een voorvechter van alle onderdrukte volkeren, inclusief de Palestijnen. In feite is hij al vele jaren de beschermheilige van Sabeel.

Ik herinner me nog steeds zijn krachtige boodschap in Shepherd's Fields in Beit Sahour op kerstavond in 1988. Duizenden Palestijnen waren in de velden naar hem aan het luisteren en de Israëlische soldaten stonden gewoon te wachten om op de menigte in te slaan. Het was een menigte die volkomen vredig was. Verscheidenen van ons hadden het geluk om de volgende dag - op eerste kerstdag - bij Maha en Naim Ateek thuis te worden uitgenodigd om hem te ontmoeten. Zijn lach was absoluut aanstekelijk.

FOSNA en Sabeel voegen zich bij de miljoenen mensen over de hele wereld die rouwen om het verlies van aartsbisschop Desmond Tutu, een morele reus en voorvechter van vrijheid. Aartsbisschop Tutu, die op 90-jarige leeftijd stierf na een langdurige strijd tegen prostaatkanker, was een buitengewoon mens en een waar christen. De aartsbisschop was vanaf het begin beschermheer van Sabeel en ondersteunde regelmatig en publiekelijk hun standpunten. Als ik me zijn leven en nalatenschap herinner, vallen me in het bijzonder drie elementen op:

1. Zijn aanstekelijke lach en constante glimlach zouden nooit van zijn gezicht verdwijnen, zelfs niet in de moeilijkste situaties.

De vreugde van de Heer was in zijn hart, en was niet te onderdrukken. Zijn menselijkheid en diepe zorg voor anderen straalden door en waren onmiskenbaar. Hoewel hij soms overmand kon worden door verdriet en bezorgdheid over onrecht, zou hij net zo snel glimlachen, grappen maken en lachen als hij vol hoop en vertrouwen was. En als het recht zou zegevieren en glimlachen niet genoeg was, zou hij uitbreken in een spontane dans!

2. Hij was principieel in zijn politieke standpunten, die rechtstreeks voortkwamen uit zijn geloofsbetrokkenheid. Hij was bereid deze standpunten publiekelijk te onderschrijven, zelfs als het politiek onhandig voor hem was om dat te doen. Hij zei vaak dat "als je neutraal bent in situaties van onrecht, heb je de kant van de onderdrukker gekozen" en "als een olifant zijn voet op

de staart van een muis heeft en je zegt dat je neutraal bent, zal de muis jouw neutraliteit niet waarderen.” Aartsbisschop Tutu was bereid de Palestijnen te steunen in hun strijd en de Israëlische apartheid en de bezetting aan te vechten. Hij zou dit zelfs zeggen wanneer hij sprak met bekende aanhangers van Israël die zijn standpunt over de apartheid in Zuid-Afrika misschien op prijs hadden gesteld, maar verder verwachtten dat hij politiek discreter zou zijn met betrekking tot Israël. Tutu wilde daar niet van horen! Hij was bereid om zelfs zijn beste vrienden en supporters uit te dagen, waaronder het African National Congress (ANC) en zijn vriend Nelson Mandela.

3. Zijn strijd voor gerechtigheid heeft hem nooit verblind voor de menselijkheid van zijn vijanden. Hij kon niet alleen empathie tonen voor de onderdrukten, maar ook voor de menselijkheid van de onderdrukkers. Er waren maar weinig mensen die konden tippen aan zijn oprechte bezorgdheid voor Joodse Israëli's, ook al veroordeelde hij hun onderdrukkende praktijken ronduit. Hij pleegde de beroemde verklaring van Mandela te herhalen dat "Zuid-Afrikanen zich pas vrij zouden voelen als de Palestijnen vrij waren", en voegde eraan toe dat "de bevrijding van Palestina ook Israël zal bevrijden".

Geen woorden kunnen uitdrukken hoeveel FOSNA, Sabeel en liefhebbers van vrijheid wereldwijd deze morele reus zullen missen. Binnen een maand hopen we een grote herdenkingsdienst te houden voor aartsbisschop Tutu om zijn opmerkelijke getuigenis en toegewijde dienst aan de Heer te eren, ter nagedachtenis aan het prachtige voorbeeld dat hij voor de rest van ons heeft achtergelaten. Moge hij rusten in vrede, en, zoals we in de orthodoxe traditie zeggen, moge zijn herinnering eeuwig zijn.

De uitdaging van de oecumene

Voor en aan ons als Quakers. Deel 2

Door Kees Nieuwerth, Algemene Vergadering, Mei 2021,

Welke waarden, wat en wie inspireert me daartoe?

Nu: vanuit welke **waarden** doe ik dit werk nu eigenlijk?

Tja, ik weet niet of je ze als ‘waarden’ kunt aanduiden, maar het gaat mij vooral om de thema’s ‘*Gerechtigheid, Vrede en Heelheid van de Schepping*’ en dan vanuit onze geloofsovertuiging als Quakers. Daar komen dus mijn inzet voor de oecumene en de natuur bijeen. Want, zoals ik mijn oecumenische vrienden vaak zeg: theologie en ecologie hebben iets wezenlijks gemeen: het gaat bij beide om *relaties*, tussen God en mensen, tussen mensen en medemensen én tussen mensen en medeschepselen! En om rechtvaardig en zorgvuldig handelen bij die relaties. Bovendien: een ‘ecologisch theoloog’ ziet de schepping eerder als een proces, een voortgaande openbaring dan een eenmalige Goddelijke handeling. Daarbij passen verwondering, eerbied en respect om de heelheid daarvan te bewaren.

En **wat** of wie inspireert me daar dan toe? Allereerst heb ik de Stille Samenkomsten nodig om bij dat ‘bouwen aan het Koninkrijk’ regelmatig weer te herbronnen. Dan is er zoals al gezegd de blijvende inspiratie van onze ervaringen in Afrika, die vooral ook bijdraagt tot de inzet tegen armoede, lokaal en globaal. De inzet voor mensen met een gezicht, onze Afrikaanse vrienden – en met hen allen op het zuidelijk halfrond die het meest lijden onder klimaatverandering en nu weer Corona!

Dan is er –ook al genoemd- de tuin. Waarom de tuin? Dat zal ik jullie vertellen! Omdat je bij dit oecumenische werk - net als het werk in de tuinsoms eens op je schop moet leunen om van die delen van de tuin te genieten die je al onder handen gehad hebt...Omdat werken in onze tuin me dan weer rust geeft.

En **wie** inspireren me bij dat ‘volhouden en uithouden’?

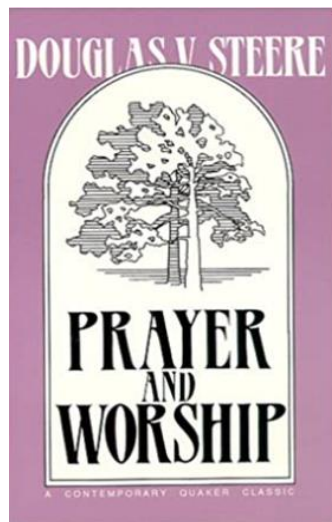
Mensen zoals mijn oude vriend en bondgenoot Edy Korthals Altes in de strijd voor vrede en tegen de kernwapens, Edy Korthals Altes, met wie ik sinds de jaren zeventig optrok. Geweldig hoe hij met zoveel gedrevenheid én kennis zich bleef inzetten in nationaal en internationaal verband voor de ‘goede zaak’. Edy, die volop- vanuit zijn keuze volgeling van Jezus te zijnskoos voor een ander vredes- en veiligheidsbeleid en de strijd tegen kernwapens en het militarisme.

Mensen zoals onze Vrienden Kenneth en Elise Boulding. Kenneth als alternatief en kritisch econoom met een oog voor de samenhang in de natuur die ons als voorbeeld kan dienen bij het ontwikkelen van een meer duurzaam

economisch stelsel, een kringlooeconomie. Hij was zijn tijd ver vooruit. Daar heeft onze Vriend Erik Dries pas geleden goed inzicht in gegeven. Elise, omdat zij de grondlegger was van het wetenschappelijk vredesonderzoek én een school in de sociologie die zich richtte op familie-, gezins- en gemeenschapsleven.

Mensen zoals onze Vriend Douglas Steere, een Quaker mysticus en oecumenicus die Friends World Committee vertegenwoordigde bij het Tweede Vaticaanse Concilie, wiens boeken over mystiek te vinden zijn in bibliotheken van Rooms Katholieke kloosterorden die –net als wij – de stille omgang met God blijven zoeken en een dialoog met de Boeddhisten in Azië voerde. Hij heeft prachtige boeken geschreven. Ook kleine boekjes, echte pareltjes, zoals: *'Reflections'*, *'Rain on the mountain'* en *'Towards the practice of prayer'*..

Ga ze maar zoeken ZOEKERS!

Tenslotte: heb ik ook zorgen, twijfels bij de oecumene?

Eigenlijk zou het mooi zijn wanneer alle kerken in Nederland lid worden van de Raad. Dat is nog niet zo en daarom noemt de Raad zich ook bewust NIET Nederlandse RvK! Anderzijds zie ik recent toenadering tot de drie zogeheten kleine Gereformeerde Kerken: Vrijgemaakt, Christelijk Gereformeerd en Nederlands Gereformeerd. En alhoewel in sommige daarvan de laatste jaren meer betrokkenheid op maatschappelijke vragen - en het innemen van een standpunt op dat vlak- toegenomen is, blijven zij toch deels ook conservatief-orthodox. De Nederlands Gereformeerde Kerken en de Gereformeerde Kerk (Vrijgemaakt) - die nu weer samengaan- hebben onlangs het lidmaatschap van de Raad gevraagd en gekregen. Veel meer 'vrijzinnige' kerkgenootschappen die toe zouden kunnen treden tot de Raad zijn er denk ik niet. Dat zou dus kunnen betekenen dat een uitbreiding op de 'rechterflank' de 'koudwatervrees' voor het politieke spreken van de kerk alleen maar toeneemt. Dat zou ik dus bepaald zorgwekkend vinden!

Blijf ik het volhouden? Blijf ik dit nog lang doen?

Nou nee, eigenlijk niet. Hylkia en ik zijn beiden inmiddels de 70 gepasseerd en het wordt langzamerhand tijd om ECHT met pensioen te gaan: volop te genieten van de tuin, van elkaar, van de (klein)kinderen, tijd voor hobby's, waaronder het classificeren van mijn uitgebreide natuurhistorische verzameling. Weet je nog: voor duurzaamheid is VOORZORG een belangrijk

beleidsprincipe. De Raad moet dus tijdig op de hoogte zijn van mijn voorne-
men het aan iemand anders over te dragen... Dus heb ik de Raad onlangs
laten weten dat ik enkele activiteiten **nu** al afbouw en dat ik uiterlijk in de
eerste helft van 2022 zal terugtreden als vicevoorzitter. Dan zal de Raad dus
een opvolger moeten kiezen. Toen ik het Moderamen van de Raad dit liet
weten vroeg één van de leden: 'Is dit een mededeling of een voorstel, want
als het een voorstel is zijn wij tegen!' Ik zei: welnee, het is een mededeling!
Een gefaseerde exit-strategie....het is maar dat jullie het ook weten...

Op verzoek van het Hoger Presidentieel Comité voor Kerkzaken in Palestina was er op woensdag 9 oktober 2019 een ontmoeting met een delegatie van de Raad van Kerken. In de Palestijnse delegatie zaten onder andere ds. Mitri Raheb en ambassadeur Amira Hananya. De delegatie van de Raad van Kerken stond onder leiding van de vice voorzitter Kees Nieuwerth en de algemeen secretaris Christien Crowel.

Maar nu nog even iets anders.

Alhoewel sommige –oeverloze- gesprekken in de oecumene wel eens tenenkrommend zijn, vooral waar het gaat over wat ik noem de ‘geformuleerde eenheid’ –bijvoorbeeld waar het gaat om de omgang met homoseksuelen, vrouwen in het ambt, de *doctrine* zijn er ook veel momenten van de ‘gevoelde eenheid’ –bijvoorbeeld wanneer de Raad zich gezamenlijk inzet tegen kernwapens, voor vluchtelingen en tegen armoede- en zijn stem verheft in de politieke arena.

Immers, de Wereldraad van Kerken koos tijdens de vorige Assemblee er ook voor om niet langer in te zetten op het benadrukken van de verschillen én overeenkomsten in de leer van de lidkerken bij het zoeken naar eenheid, niet langer op de weg van *de oecumene van de doctrine* te blijven wandelen, maar samen voor de *oecumene van de diaconie*, voor de weg van de dienst aan de wereld te kiezen. En daarvoor de vorm van de Pelgrimage van

Gerechtigheid en Vrede te kiezen. Niet te blijven ‘hangen’ in die intern-gerichte, schier oneindige gesprekken tussen de leden, maar te kiezen voor openheid naar en dienst aan de wereld, voor het echte *getuigenis* van de universele en rijk geschakeerde kerk. Komt jullie dit niet bekend voor?

De laatste tijd vond ik sommige discussies binnen onze Jaarvergadering al even oeverloos en ‘tenenkrommend’! En zeker als die tot ellenlange e-mail uitwisselingen leiden.

In de recente encycliek Fratelli Tutti zegt Paus Franciscus hierover iets behartenswaardigs, zeker voor Quakers: citaat ‘Als stilte en zorgvuldig luisteren verdwijnen en vervangen worden door koortsachtige ‘texting’ loopt een wijze en menselijke communicatie risico’s...’

We zijn zozeer bezig met onszelf, met onze structuur – die we in of tegen het Licht willen houden.... dat we niet (meer) toekomen aan onze dienstbaarheid aan en getuigenis in die wereld daarbuiten. We stellen dan bijvoorbeeld een commissie in die weer een nieuwe commissie baart... Zouden we niet eens een commissie moeten instellen die serieus onderzoekt waarom we niet aan de slag gaan met het ‘werk in Gods wijngaard’?

Ik mis diezelfde diaconale inzet van de Raad van Kerken momenteel in ons Genootschap. En dat terwijl in dit tijdsgewricht wij als Quakers beslist een bijdrage kunnen leveren: inzet voor ruimhartiger asiel- en vluchtelingenbeleid, tegen armoede, ongelijkheid en uitsluiting, tegen racisme en populisme, voor een ander vredes- en veiligheidsbeleid en tegen kernwapens, voor

klimaatgerechtigheid, tegen het dreigende verlies aan biodiversiteit. Weet u nog: ik heb eerder al eens met jullie gedeeld dat toen ik jong was ik mijn vader vroeg of er in de hemel ook bloemen, vlinders en vogels waren. Hij dacht hier een moment

over na en zei toen: ‘nee dat denk ik niet want zij hebben geen ziel’. Waarop ik –diep teleurgesteld- zei; ‘dan wil ik daar niet naar toe!’ Maar Vrienden: nu verlies ik al vele bloemen, vlinders en vogels hier op aarde! To bumblebee or not to bumblebee, that is the question. I do not want to be in a world without bumblebees is my answer!

En -dat wist ik in mei nog niet- laat nu later in dit jaar 2021 ABBA een nieuw album uitbrengen waarop een prachtig lied hierover staat:

Bumblebee

*He likes the lilacs in my garden
I love to watch him fly
He's just a tiny, fuzzy ball
And I wonder how he can fly at all
A world without him
I dread to think what that would be
And I imagine my distress
It would be a new kind of loneliness*

*But for now I am in my garden
Watching the clouds sail with the breeze
Feeling carefree as I listen
To the hum of bumblebees*

Komen we nog in verzet tegen dit soort ontwikkelingen? Klimaatverandering, biodiversiteitsverlies en kernwapens zijn allemaal existentiële bedreigingen van het voortbestaan van de schepping EN daarmee onszelf! Of leggen we er ons bij neer? Waar is het *getuigeniskarakter en de maatschappelijke inzet* van de Quakers - die mij tot het lidmaatschap riepen - gebleven? Zoals ik laatst in de LC gesprekken over die exercitie om onze “structuur in het Licht te houden” eens zei dat die gesprekken soms oeverloos neigen te worden en dat we misschien eens onze ‘cultuur (van eindeloos vergaderen) eens in het Licht’ zouden moeten houden.

Vrienden: wordt wakker!

De wereld heeft die actieve inzet van de universele Kerk - *ook ons Quakers als deel daarvan* – zeer nodig! Laten we de wereld in het Licht houden en erop uit gaan om ons aandeel te leveren in die Pelgrimage van Gerechtigheid en Vrede, in die *oecumene van de dienst aan de wereld!*

Tot slot nog een citaat:

‘Maar ubent allen kinderen van het Licht en de dag.

Free as a Bumblebee gezongen door Abba

Free as a Bumblebee gezongen door Abba

Wij behoren niet toe aan de duisternis en de nacht.
We moeten dan ook niet slapen...'

George Fox?

Nee: Paulus in zijn eerste brief aan de gemeente van Thessaloníki.

Maar: *Laat* dat Licht dan schijnen, *wees* getuigen van het Licht, *wees* voorbeelden om toch nog te spreken met George Fox!

En was dit 'soul' genoeg? Zoja, 'Then shake it Shakers en Quakers'!

Vrienden: Wordt wakker! *Het werk in de wijngaard wacht!*

Ontvangst Beatrice Fihn (ICAN) bij de Raad van Kerken in 2017

Benjamin Lay antiracist, veganist en zijn tijd eeuwen vooruit

Door Rutger Bregman in de *Correspondent*, (enkele fragmenten)

Dit is het verhaal van Benjamin Lay, in het online journalistiek platform 'De Correspondent' met 70.000 betalende abonnees.

Het sluit mooi aan bij het artikel van Irene Visser in het Septembernummer 2021 van de Vriendenkring alleen veel uitgebreider.

Hij was een van de radicaalste mensen uit de geschiedenis. Hij was een gebochelde profeet met dwerggroei die streed tegen het grootste onrecht van zijn tijd: de slavernij. Zijn indrukwekkende leven roept de vraag op: wie zijn de Benjamin Lays van onze tijd?

Rutger vertelt hoe Benjamin de Quakers in 1738 choqueert door in de meeting in Burlington (tussen Philadelphia en New York) een zwaard te trekken en door een uitgeholde bijbel te steken waar rood bessensap in zat, dat over de daar aanwezigen de sproeien. Hij riep dat slavenhouders de grootste zondaars van de wereld zijn. Hij werd vastgegrepen en het gebouw uit gesleurd. Benjamin werd door vier Quakergroepen geroyeerd, en er werd zelfs een soort Quaker-politie ingesteld om ervoor te zorgen dat hij geen dienst meer binnenkwam in heel Philadelphia. En waar hij ook kwam werd Benjamin uitgelachen. De gebochelde profeet werd afgeserveerd als dwaas, als idioot, als gek die zijn verstand verloren had.

Uiteindelijk zouden de Britten, Hollanders, Spanjaarden, Portugezen, Fransen en Denen maar liefst 12 miljoen Afrikanen in slavenschepen vervoeren. Dat waren 35.000 slavenreizen in 350 jaar tijd. Terwijl deftige wijsgeren dikke traktaten schreven over 'de rechten van de mens', kochten welgestelde kooplieden miljoenen mensen aan de Afrikaanse kust, om ze te verscheppen naar de 'Nieuwe Wereld'.

Een derde van alle slaven stierf binnen drie jaar aan ondervoeding, tropische ziektes of suicide. En dus was er een voortdurende toevoer aan nieuwe slaven nodig.

Dus de notie van 'abolitionisme'? Het idee dat het hele instituut van de slavernij kon worden afgeschaft, voor eens en altijd en overal? Dat was nieuw. Dat was nog nooit door iemand geopperd. Of in ieder geval had niemand er

Rutger Bregman

serieus voor gevochten – totdat de eerste Quaker-radicalen begonnen aan hun lange strijd, met Benjamin Lay voorop.

Benjamin werd vier keer geroyeerd door de Quakers (het duurde tot 2018 voor dat de laatste meeting dit herriep), en er werd zelfs een soort Quaker-politie ingesteld om ervoor te zorgen dat hij geen dienst meer binnenkwam in heel Philadelphia.

In 1758 twintig jaar na zijn opvallende actie met het zwaard, de bijbel en het bessensap, besloten de Quakers van Philadelphia om alle slavenhandelaren uit hun gemeenschap te verbannen. Het bezitten van slaven was nog toegestaan (en zou dat nog achttien jaar blijven), maar de eerste stap was gezet. Toen Benjamin dit nieuws vernam, slechts een paar weken voor zijn dood, was hij even stil. Hij stond op en sprak: ‘Dank en lof zij de Here God.’ Om eraan toe te voegen: ‘Ik kan nu in vrede sterven.’ Benjamin werd begraven in een ongemarkeerd graf, naast zijn grote liefde Sarah.

Het 17 bladzijde tellende stuk in De Correspondent eindigt met:

‘Laat uw levens spreken’, zo luidt een oud Quaker-motto. Er zijn weinig levens die zo luid klinken als dat van Benjamin Lay. Het wordt dan ook tijd dat we zijn verhaal weer doorvertellen. Want als het waar is dat zo veel mensen, zo lang, zo blind waren voor zo’n groot onrecht als de slavernij, dan roept dat de vraag op waar we vandaag nog altijd blind voor zijn. Waar zullen onze nazaten straks met afschuw op terugkijken? En wie zijn de Benjamin Lays van onze tijd?

Benjamin Lay

Drie Levensvragen

Impressie van één van de 18 online workshops voor Palestijnen in 2021

Door Sytse en Marlies Tjallingii

Het afgelopen jaar gaven we drie workshops met deelnemers in Bethlehem en drie keer vijf workshops in samenwerking met Hekmat, onze vertaalter en de organisator van onze cursussen.

We hebben haar 15 jaar geleden leren kennen

bij de Quakers in Ramallah. Zij is recent verhuisd naar Cairo, omdat ze in Palestina geen werk kon vinden. We gaven drie serie workshops met als thema's 'Liefde en respect voor het model van de wereld van mijn kind en van mijzelf', 'Creëer levensenergie' en 'De Drie levensvragen, intro in NLP'. Bij iedere workshop is het een uitdaging om met cultuurverschillen om te gaan. De vertaling van het Engels naar het Arabisch is daar een belangrijk deel van. Hekmat geeft daarnaast ook extra uitleg die meer past bij de Palestijnse cultuur waarin onze deelnemers leven. We geven hier graag een indruk van onze workshops. We nemen als voorbeeld de eerste workshop van de laatste serie op 3 december. Hier waren deelnemers uit Jeruzalem, Bethany (Al Eizarya Oost Jeruzalem), Qalqiliya, Nablus, Gaza en Cairo. We hadden die dag 15 deelnemers. Interessant is welke beroepen zij o.a. uitoefenen: facilitator voor speciaal onderwijs, psycholoog, lid van de Palestijnse Vrouwenvereniging, lid van de nationale jeugdraad in Egypte, voedingsdeskundige, coach.

Welcome! مرحبا

Welcome to the introduction to the NLP-
basiccourse
for Palestinians
NovemberDecember 2021

مرحباً بكم في مقدمة البرمجة اللغوية العصبية للفلسطينيين نوفمبر
ديسمبر 2021

3 December

3 ديسمبر

Nadat we iedereen welkom hebben geheten introduceren we NLP (Neuro Linguïstisch Programmeren). We besteden aandacht aan Ibrahim Al Fiqi, een bekende Egyptische NLP-trainer die een groot deel van zijn leven in Canada verbleef en talloze cursussen gaf in de Arabische wereld. Hij had groot succes met zijn cursussen door de emancipatie van de vrouw en het creatief en de krachtgevende manier van denken. Een reactie, die de sfeer en cultuur van de deelnemers karakteriseert, is van één van de deelnemers: 'Moge God genade hebben met Dr. Ibrahim Al-Fiqi'. Hij kwam helaas al

vroegtijdig bij een brand om het leven, maar het resultaat van zijn werk blijft in al die mensen die hij getraind heeft en het weer overdragen aan de mensen om hen heen.

Dan leggen we uit wat de ‘Drie levensvragen’ zijn (zie ook de dia uit de powerpoint). De eerste keus die je op elk moment in je leven hebt is: Waar geef ik aandacht aan? Waar focus ik op? En dan natuurlijk ook: waar geef ik minder of geen aandacht aan. Waar je op focust, waar je aandacht aangeeft, dat groeit. Als je aandacht geeft aan een probleem, dan wordt dat probleem groter. Als je focust op de oplossing, dan zie je de oplossing helderder voor je. Onze vraag aan de cursisten was: Bedenk waar je nu op focust. We vragen de deelnemers in de chat te delen waar ze op focussen.

Tijdens de workshop komen de volgende reacties in de chat:

Fedaa deelt waar zij nu aan denkt: ‘Mijn dochter is erg moe, ze is erg klein, ik ben boos vanwege het uitblijven van behandeling van haar ziekte. En er is ook nog het vermoeden dat ze Corona heeft. Angst overheerste mijn reactie tot het punt dat ze zelf bang werd. Ik voel me zwak. Waar ik op wil focussen is: Ik wil rustiger handelen. Zij heeft nu de behandeling ondergaan, mijn kleine meisje, 12 jaar, Godzijdank is het oké.’

Duha: ‘Op verschillende momenten heb ik het gevoel dat mijn zoontje boos is en dat ik reageer met meer boosheid. Ik had het gevoel dat ik hem beter in bedwang moest houden. Ik

ben een werkende moeder en verantwoordelijk voor bijna alles. Waar ik op wil focussen: Ik voel dat ik contact met hem kan krijgen en een betere relatie. Ik zou rustiger willen zijn en mijn meditaties moeten doen om een betere versie van mezelf te zijn.’

Ranya: ‘Onze kennis van de kanker van mijn moeder en de psychologische vermoedheid die ik voelde. Ik stelde al mijn werk en verplichtingen uit. Ik ben niet tevreden omdat ik mijn verplichtingen met mezelf, mijn kinderen, mijn huis, mijn huishoudelijk werk en mijn moeder niet met elkaar kan verzoenen, vooral in deze moeilijke tijden. Ik wil focussen op hoe ik mijn tijd beter kan organiseren en beter prioriteiten kan stellen.’

The three life questions

أسئلة الحياة الثلاثة

1 What do I focus on?

1 ما الذي أركز عليه؟

2 What meaning do I give it?

2 ما المعنى الذي أعطيتها؟

3 What do I do?

3 ماذا أفعل؟

Dan leggen we de tweede levensvraag uit. Als je je ergens op focust, welke betekenis geef je er dan aan? Bijvoorbeeld: Stel je focust je op een probleem. Geef je dan de betekenis: Ik ben slachtoffer, ik ben niet goed genoeg, dit is te moeilijk voor mij? Of geef je de betekenis: Welke oplossingen zijn er? Wie zou ik om ondersteuning kunnen vragen? Wat wil ik nog leren om dit op te lossen? Welke andere oplossingen zijn er die ik nu nog niet zie?

De derde vraag is uiteindelijk het belangrijkste, het gaat over hoe je je leven vormgeeft: Wat doe je? Welke actie onderneem je? Je kunt altijd iets doen. Soms is het loslaten, grenzen stellen, voor je zelf opkomen, soms naar iemand toegaan en vertellen wat je voelt en vragen wat de ander voelt.

Ook nu vragen we weer om persoonlijke ervaringen op de chat te zetten.

Fedaa: ‘Als ik aan een onderwerp denk en ik vind het leuk om de ideeën op te schrijven, zitten ze niet meer zo in mijn hoofd en vragen ze minder aandacht, op die manier leer ik de betekenis (2^e levensvraag) en dus het belang van de ideeën kennen.’

Qudseya: ‘In mijn persoonlijke leven concentreer ik me op het werken in de job die ik zelf gecreëerd heb. Dit naast het zorgen voor mijn gezin en het zorgen voor mijn moeder. Deze job laat me mijn talenten waarderen en geeft mij zin om nieuwe levensvaardigheden te leren. Hierdoor heb ik meer vaardigheden geleerd die ik kan inzetten op verschillende plekken.’

We behandelen nog enkele onderwerpen: zintuigelijke scherpzinnigheid, om dichterbij de realiteit te komen. Hoe nemen we de werkelijkheid waar? Ook leggen we het Communicatiemodel uit waarin we laten zien welke filters we allemaal gebruiken om de binnen stromende informatie te selecteren, vormen en delen weg te laten. We maken hiermee duidelijk dat we niet de

دورة أساسية في
البرمجة اللغوية
العصبية في رام الله

Basic course
NLP in Ramallah

In de powerpoint een foto van een moment in onze NLP basiscursus in 2018 in Ramallah in Dar Al Amal (Huis van Hoop), de jeugdgevangenis. Op de foto vier deelnemers met wie we hebben gefocust op wat de jongens weer een kans kan geven in hun leven, nadat ze uit de gevangenis komen.

werkelijkheid zien maar een interpretatie van de werkelijkheid en dat onze interne voorstelling een product is van onze filters.

Aan het eind vragen we wat ieder van de deelnemers meeneemt van deze workshop.

Kholud: Het was een mooie en gezellige ontmoeting en heeft veel voor mij toegevoegd. Mijn gedachte is geen realiteit, zelfs niet voor mijzelf.

Nada: De conclusie die ik kan zien, is dat mijn innerlijke zelf degene is die de weg voor mij verlicht en de realiteit verandert in een realiteit die ik met liefde kan leven.

Alia: Ik neem mee om dieper op de dingen in te gaan en meer te focussen.

Kholud: Meestal nemen we eerst iets waar en geven het dan betekenis, maar hier was het een oordeel, waardoor ik boos werd. Ik heb geleerd dat ik dan interpreteer met eigen invulling en dat ik dat vaker doe in mijn leven. We geven een snelle interpretatie en dat is niet altijd goed. Ik vond het geweldig, hoe we meer moesten nadenken, opletten en alle zintuigen moesten gebruiken. Ik vond het idee van filters in onze hersenen erg interessant. We hebben dit echt heel erg nodig. Ik ben zo dankbaar om bij jullie te zijn.

Reem: Wat ik meeneem van vanavond is de wens om meer te weten te komen over zintuiglijke scherpzinnigheid en onze eigen filters en interpretaties.

Zekra: Heel erg bedankt. Ik heb er baat bij gehad om over de drie vragen na te denken en niet te vertrouwen op onze interne interpretaties. Erg blij om van jullie te horen 😊

Ranya: De manier waarop het brein werkt en hoe het brein het beeld en de informatie filtert, en dat wat erin zit de grootste regelaar van onze emoties is.

Duhal: We zien waar we in geloven. Het leven is de weerspiegeling van ons innerlijk. Tel tot tien voordat je oordeelt of praat.

De beschrijving van deze workshop geeft een indruk van hoe ook een online workshop doorwerkt. Ondanks alle technische problemen, cultuurverschillen en taalbarrières ervaren we hoeveel het betekent voor de deelnemers. We gaan dan ook met plezier en overtuiging dit komende jaar door met het geven van dit soort workshops. Op onze website: www.lempower.nl kun je veel informatie vinden over onze cursussen en workshops in het Engels voor Palestina en andere plaatsen in de wereld.

Ook nu vragen we daarvoor graag weer financiële ondersteuning via het Quaker Hulpfonds: Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers.

Klimaat en Militarisme

**Een online conferentie Op 29 januari van VVQRA
(Vrienden voor Brussel)**

door Peter van Leeuwen

Er is een groeiende consensus dat we snel op weg zijn naar de ineenstorting van het klimaat en het ecosysteem en dat er dringende actie moet worden ondernomen. COP26 (VN-Klimaatconferentie in Glasgow) zag wijdverbreide bewegingen voor krachtiger maatregelen in de samenleving. De resulterende druk leidde tot verhoogde ambities aan de onderhandelingstafel.

De vooruitgang op het gebied van methaan, ontbossing en het regelboek van Parijs waren welkom. Maar de toezeggingen in de Verklaring van Glasgow blijven ontoereikend. Zo houden we de opwarming niet tot maximaal 1,5 graad beperkt.

Erger nog: de hele militaire sector is niet meegenomen in deze toezeggingen. De significante militaire emissies hebben de COP26-agenda zelfs niet gehaald!

De besluiten op COP26 verplichten sommige staten om hun emissies op jaarbasis te rapporteren. De rapportage over militaire emissies ontbreekt daarbij vaak volledig. Dat terwijl de militaire uitgaven jaarlijks toenemen. Opvallend hoe de stemmen van de, door de klimaatcrisis zwaarst getroffen nog steeds stelselmatig worden uitgesloten van de onderhandelingstafel. COP26 was hierin geen uitzondering. Gemeenschappen die worden getroffen door militaristisch beleid, komen ook uit gebieden, die de gevolgen van de klimaatcrisis nu al ondervinden. Elke geloofwaardige klimaatonderhandeling zou deze stemmen moeten versterken. Zij die het minst hebben bijgedragen aan de klimaatcrisis, dragen nu wel de gevolgen en de kosten. Hier zal de onlineconferentie zich mee bezighouden. Dit evenement gaf ruimte om manieren te delen om hier veel meer aandacht op te vestigen. Er moet een adequate, transparante rapportage van militaire emissies komen op elke klimaattop. Door menselijke veiligheid inclusief klimaatveiligheid voorop te stellen, kan de harde, traditionele benadering van vooral militaire veiligheid worden tegengegaan. Zo krijgen waarborgen van mensenrechten

voorrang. Zo krijgen conflictpreventie en goede openbare diensten voorrang boven gemilitariseerde reacties. Overheidsgelden voor het leger zouden beter kunnen worden gebruikt. Gebruik ze eerder om acties voor het klimaat te ondersteunen: Het bekostigen van klimaatschade en verlies, het verzachten van de gevolgen en betalen van aanpassingen. We hopen het publiek te inspireren om militarisme in hun dagelijks leven aan te vechten vanwege de klimaatgevolgen en ons te organiseren om momentum op te bouwen en ervoor te zorgen dat militaire emissies de COP27-agenda halen.

VVQREA zal in de volgende Vriendenkring rapporteren over deze online-conferentie van 29 januari.

Valt er nog veel meer te zeggen over Militarisme en klimaat? Vast en zeker wel! Besef dat moderne bewapening verband houdt:

Vanwege het steeds meer indalende begrip dat de klimaatcrisis de hoogste prioriteit en aandacht verdient, levert dat een prima ingang om via het gevaar van de wapenindustrie voor het klimaat ook die andere problemen aan te pakken. We moeten wat aan de wapenindustrie doen, want dat is nodig voor het klimaat! In een tijd van wereldwijde gezondheids-, klimaat- en ecologische crises besteden natiestaten over de hele wereld bijna twee duizend miljard per jaar aan oorlog gerichte handelingen, bijna vijf miljard per dag. Alleen al de Britse militair-industriële sector (slechts een beperkt deel van die twee biljoen) heeft een ecologische voetafdruk van minstens 11 miljoen ton per jaar, meer dan 60 individuele landen zoals Madagaskar en Zambia. Daarover hopelijk spoedig meer.

Quotes van bekende Quakers

(die afgebeeld staan op de achterkant van deze Vriendenkring)

- A. *“There is that near you which will guide you. ”Isaac Penington 1616-1679*
- B. *Now returned into England... have I borne my testimony for the Lord before the king unto whom I was sent, and he was very noble unto me and so were all that were about him... they do dread the name of God, many of them. Mary Fisher 1623 – 1698*
- C. *True silence is the rest of the mind; and is to the spirit, what sleep is to the body, nourishment and refreshment. William Penn*
- D. *I believe there is something in the mind, or in the heart, that shows its approbation when we do right. Elizabeth Fry, 1780-1845*
- E. *Stand still in that which is pure. ~ George Fox, 1624-1691*
- F. *To do evil that good may come of it is contrary to the doctrine of Christianity; John Woolman, 1720-1772*
- G. *And if you love the light, then you come to the light to be proved, and tried Margaret Fell, 1614-1702*
- H. *my convictions led me to adhere to the sufficiency of the light within us, resting on truth as authority, rather than ‘taking authority for truth.’ Lucretia Mott, 1793-1880*
- I. *... for when I came into the silent assemblies of God’s people I felt a secret power among them Robert Barclay, 1648-1690*
- J. *There is a spirit which I feel that delights to do no evil, nor to revenge any wrong, James Nayler, 1616-1660*

- A. Er is dat bij u in de buurt dat u zal leiden. Isaak Penington. 1616-1679
- B. Nu teruggekeerd naar Engeland... heb ik mijn getuigenis gegeven voor de Heer voor de koning tot wie ik was gezonden, en hij was zeer nobel voor mij en dat gold ook voor allen die om hem heen waren... ze vrezen de naam van God, velen van hen. Mary Fisher 1623 – 1698
- C. Ware stilte is de rust van de geest; en is voor de geest, wat slaap is voor het lichaam, voeding en verfrissing. William Penn
- D. Ik geloof dat er iets in de geest, of in het hart, is dat zijn goedkeuring laat zien als we het goede doen. Elizabeth Fry, 1780-1845
- E. Sta stil in dat wat puur is. ~ George Fox, 1624-1691
- F. Kwaad doen opdat er goeds uit voortkomt, is in strijd met de leer van het christendom; John Woolman, 1720-1772
- G. En als u het licht liefhebt, dan komt u naar het licht om te worden beproefd, en beproeft. Margaret Fell, 1614-1702
- H. mijn overtuigingen hebben me ertoe gebracht vast te houden aan de toereikendheid van het licht in ons, rustend op de waarheid als autoriteit, in plaats van ‘autoriteit voor de waarheid te nemen’. Lucretia Mott, 1793-1880
- I. ... want toen ik in de stille samenkomsten van Gods volk kwam, voelde ik een geheime macht onder hen Robert Barclay, 1648-1690
- J. Er is een geest die er naar mijn mening behagen in schept geen kwaad te doen, noch enig kwaad te wreken, James Nayler, 1616-1660

Vrienden in het hele land

Maandvergaderingen
(lokale groepen)
bijeenkomsten:

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers).

Website: quakers.nu (Peter Spreij) e-mail: secretariaat@dequakers.nl.

Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: (Frits Nieuwerth van den Akker)

Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.

Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris': Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).

Quaker Literatuur: e-mail: literatuur@Quakers.nu. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.

Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-III, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail: mijquak.1@online.nl Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.

Driebergen groep: Quakers t.a.v. W. Douma, Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: Quakers@marielke.nl.

Haagse Maandvergadering: Schrijver: Anneke Spreij, e-mail: haagsevrienden@Quakers.nu, Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070-3600621, Bankrek.: NL54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.

Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: els@ramaker.me, Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.

Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com.

Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; k.nieuwerth@wxs.nl. Bankrek.: NL07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.

Quaker Hulpfonds: Schrijver vacature. Penn: Dick Meijaard, e-mail: persel@xs4all.nl. Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers.

Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: vvqrea@gmail.com. Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad.

Vriendenkring: Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Nederland en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: vriendenkringredactie@gmail.com

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België

Gebruik de email adressen of telefoonnummers om te zien of er fysieke of online bijeenkomsten zijn.

‘Quakers en ik’: do 17 februari online 20.00-21.15

Opgeven bij marlietjallingii@home.nl

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 e-mail: mijquak.1@online.nl
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 e-mail: boekrijk@hotmail.com
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom, e-mail: els@ramaker.me . De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 https://quakers-belux.org	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap: 1x per maand 18:15 Graag vooraf aanmelden	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom.. email: haagsevrienden@quakers.nu . Info: tel. 070-3600621 online zie de link op de website quakers.nu
Driebergen	Iedere 1 ^e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: Quakers@marielke.nl
Deventer	Iedere 3 ^e zondag v.d. maand 10.30 Gespreksavond: informatie bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan bij Frieda Oudakker tel. 0644794366, email: friedaoudakker@gmail.com
Gent	2 ^e woensdag 20.00-en 4e zondag 11.00. Haspelstraat 37.	In het zaaltje boven vzw Trafiek, aan Pierkespark (Brugse Poort) (vooraf graag contact opnemen Quakercirkels@gmail.com)
Groningen	2 ^e en 4 ^e zondag 10.30 In De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan de schrijver: Kees Nieuwerth e-mail: k.nieuwerth@wxs.nl ; tel. 050-5712624
Zwolle	9 febr. 17.30-19.00 online of live welkom.	Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij marlietjallingii@home.nl

Iedere Zondag Online Wijdingssamenkomsten 10.30 iedereen (in de hele wereld) welkom, gesproken taal vooral Nederlands Gastheer: Charles Tauber. Meeting ID: 309 877 1347; Passcode: Tauber; tel.: +31 20 794 7345.

<https://us02web.zoom.us/j/3098771347?pwd=eEdtNHR5Q2pDSFpSb0dLbzJwNjhUUT09>

Quaker Quiz

Welke bekende historische Quakers zijn dit? Mail de antwoorden naar vriendenkringredactie@gmail.com.

